

Lees, kijk en luistertips Themadag Schulden in de Opvang

Ruim negentig procent van de cliënten in de maatschappelijke opvang kampt met problematische schulden. Geldproblemen komen zelden alleen. De impact van schulden in de opvang stond centraal op de Themadag van Schouders Eronder en branchevereniging Valente. Op het eerste deel van de themadag 2 februari kwamen vooral experts uit wetenschap en praktijk aan het woord, op de tweede dag op 11 februari ging een kleine groep professionals aan de hand van Schouders Eronder Methode de diepte in. Tijdens de sessies bleek hoe groot de behoefte aan kennis bij professionals is over schuldhulpverlening is. In dit document daarom bruikbare tips en verdiepend leesvoer op rij. Uitgangspunt van Schouders Eronder is bovendien om wetenschappelijke kennis en inzichten uit de praktijk met elkaar te verbinden.

Impact van Schulden

Professionals in de maatschappelijke opvang weten heel goed hoe groot de impact van schulden kan zijn. Financiële problemen verlammen en staan vaak hulpverlening op andere leefgebieden in de weg. Cliënten durven vaak hun post allang niet meer open te maken en de argwaan tegen professionals is vaak groot.

‘Schulden beheersen alles en hebben invloed op alle leefgebieden’

Hulpverlener maatschappelijke opvang, deelnemer aan Themadag Schulden in de Opvang

‘Stress is de grote ontregelaar. Chronische stress ondermijnt het denkvermogen. Met als gevolg dat zowel het denkvermogen als de zogeheten regulatiefuncties onder hoge druk komen te staan. Mensen kunnen minder plannen, worden gedreven door de korte termijn, zijn minder ontvankelijk voor hulp en advies, zijn wantrouwend, maken de post niet meer open. Ze staan in een overlevingsstand. En stress trekt in alles door. Zeker ook in het gezin, mensen hebben geen geduld meer om naar de kinderen te luisteren.’

Tamara Madern, lector schuldpreventie en vroegsignalering aan de Hogeschool Utrecht

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

Mobility Mentoring

Rapport over de manier waarop het sociaal werk in de VS omgaat met de doorwerking van aanhoudende geldstress. In dit rapport is uitgewerkt hoe er ook in de Nederlandse hulp- en dienstverlening meer rekening kan worden gehouden met de negatieve doorwerking van aanhoudende geldstress.

<https://www.platform31.nl/publicaties/mobility-mentoring>

Impact van schuldenproblematiek en armoede op kinderen

In deze TED lezing legt Kimberly Noble uit hoe een laag inkomen kan doorwerken op de breinontwikkeling van kinderen.

https://www.ted.com/talks/kimberly_noble_how_does_income_affect_childhood_brain_development

Het Center on the developing child is een onderdeel van Harvard University. Zij houden zich onder meer bezig met de vraag welke wissel armoede op kinderen en volwassenen trekt en wat dit betekent voor de aanpak van armoede. Er zijn op hun site diverse relevante rapporten te vinden.

<https://developingchild.harvard.edu/> <https://developingchild.harvard.edu/resources/the-brain-architects-podcast-brain-architecture-laying-the-foundation/>

Podcast over breinontwikkeling bij kinderen (Engels) <https://developingchild.harvard.edu/collective-change/communicating-the-science/the-brain-architects-podcast/>

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

Gedragsverandering

'Cliënten zien vaak door de bomen het bos niet meer, het helpt om samen een stappenplan te maken. Elke stap is er één',

Imke Dute, schuldhulpverlener, inkomensbeheerder bij De Tussenvoorziening

'Wanneer we adviezen geven aan mensen, sluiten we vaak de leefwereld van de persoon uit, terwijl daar vaak ook van alles speelt.'

Tamara Madern, lector schuldpreventie en vroegsignalering aan de Hogeschool Utrecht

Weten is nog geen doen. Rapport van de WRR over de wijze waarop ons doenvermogen onder druk komt te staan als we te lang leven in een dynamiek van te grote stress. De overheid verwacht van burgers steeds vaker dat ze zelfredzaam zijn op het gebied van gezondheid, persoonlijke financiën en de arbeidsmarkt. De WRR vraagt met dit rapport aandacht voor het belang van niet-cognitieve vermogens, zoals een doel stellen, in actie komen, volhouden en om kunnen gaan met verleiding en tegenslag. <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2017/04/24/weten-is-nog-geen-doen>

Stress-sensitief werken

'Soms overvragen we een client zonder dat we dat doorhebben'

Begeleider maatschappelijke opvang

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

'Ik heb een intake gepland met een cliënt, maar de afspraak kon niet doorgaan omdat hij was opgenomen in het ziekenhuis met een angstaanval. We moeten niet vergeten hoe spannend dit soort afspraken voor mensen kunnen zijn.'

Marthe Riemeijer, branchevereniging Valente.

'Wantrouwen van mijn cliënten is vaak heel groot, ze willen zelf controle over hun financiën houden, terwijl ze dat eigenlijk niet kunnen.'

Ambulant begeleider, begeleid wonen

'Cliënten durven hun post niet meer open te maken en komen met tassen vol naar me toe'

Sociaal werker, maatschappelijke opvang

Bouwstenen Stress-sensitief Werken (mogen we afbeelding uit presentatie van Tamara Madern gebruiken?)

- **Bouwsteen#2**

Werkwijzer gespreksvoering

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

In deze werkwijzer is uitgewerkt hoe je in gesprek kan met mensen met financiële problemen.

<https://www.financieelgezondewerknemers.nl/bibliotheek/Rapporten/werkwijzer-gespreksvoering.pdf>

- **Bouwsteen#3**

Implementatiegids Psycho-educatie

Bij psycho-educatie gaan professionals met klanten in gesprek over wat stress met je kan doen. Het besef dat stress je flink in de weg kan staan, kan de weg vrij maken voor het zoeken naar manieren, ondanks de stress, in actie te komen. In de implementatiegids lees je uit welke stappen psycho-educatie bestaat, wat de eerste ervaringen zijn van cliënten en professionals en welke tips helpen bij implementatie. <https://www.schouderseonder.nl/publicaties/psycho-educatie-bij-de-aanpak-van-armoede-en-schulden>

- **Bouwsteen#6**

MAST - Handreiking voor het bevorderen van gezond financieel gedrag

Mast: Maak het Makkelijk, Aantrekkelijk, Sociaal en Tijdig. Met deze vier eenvoudige principes kunnen beleidsmedewerkers en uitvoerders in schuldhulpverlening het verschil maken en hun klanten veel beter ondersteunen naar gezond financieel gedrag. Onder andere in te zetten bij schriftelijke communicatie.

<https://www.schouderseonder.nl/publicaties/handreiking-voor-het-bevorderen-van-gezond-financieel-gedrag>

Gedragstechnieken voor brieven en e-mails

Gedragstechnieken voor brieven en e-mails (2018) is een handleiding met concrete en makkelijk toepasbare handvatten om in brieven en e-mails aandacht te krijgen voor je boodschap, weerstand te vermijden, de motivatie te vergroten en mensen ook echt in beweging te krijgen.

<https://binnl.nl/kennis/publicaties/gedragstechnieken+voor+brieven+en+e-mails/default.aspx>

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouderseonder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

- **Bouwsteen#7**

De impact van inrichting

Onderzoek naar de herinrichting spreekkamers jeugdgezondheidszorg in Utrecht.

<https://schuldenenincasso.nl/onderzoeksrapport>

- Stress-sensitief werken in het sociaal domein Dit boek biedt professionals, vrijwilligers, managers en beleidsmedewerkers handvatten in het vormgeven van stress-sensitief werken, inzichten en praktische handvatten voor hulp- en dienstverleners. Editors: Jungmann, Nadja, Wesdorp, Peter, Madern, Tamara (Eds.)

<https://www.bsl.nl/shop/stress-sensitief-werken-in-het-sociaal-domein-9789036824323.html>

- Rapport over de manier waarop er in de VS vorm wordt gegeven aan stress-sensitieve dienstverlening. Using brain science to design new pathways out of poverty <https://s3.amazonaws.com/empath-website/pdf/Research-UsingBrainScienceDesignPathwaysPoverty-0114.pdf>

Vakmanschap

'Er is bij collega's vaak een angst om met financiën om te gaan. Mensen zijn bang om fouten te maken. Het is belangrijk om collega's ook te scholen'

Sociaal werker, maatschappelijke opvang

'Cliënten zijn vaak erg wantrouwend en willen de regie over hun financiën niet uit handen geven'

Ambulante begeleider maatschappelijke opvang

'We hebben specialisten schuldhulp binnen onze organisatie nodig'

Maatschappelijk werker

'Zorg dat je weet wat er speelt in het land, blijf op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen.'

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

Op www.kennisbundel.nl van Schouders Eronder vinden professionals allerlei interessante vakliteratuur over schuldhulpverlening. Een greep uit aantal interessante publicaties en handreikingen.

<https://www.kennisbundel.nl/rapport/handreiking-om-huisuitzettingen-te-voorkomen>
<https://www.kennisbundel.nl/rapport/werken-aan-financiele-rust-bij-clienten-zes-stappen-update-coronacrisis>
<https://www.schuldenindeopvang.nl/bejegening-en-gespreksvoering/>

Vereniging Valente maakt zich sterk voor kwetsbare mensen in onze samenleving, zoals dak- en thuisloze mensen, slachtoffers van huiselijk geweld en cliënten in beschermd wonen. De branchevereniging vertegenwoordigt tientallen instellingen en instanties uit het hele land, verbindt duizenden professionals en zorgt voor een continue dialoog tussen branche, politiek en maatschappij.

<https://www.valente.nl/>

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

Blog Martijn Schut, adviseur en projectleider bij overheden en organisaties in het sociaal domein. Met mijn blog wil ik beleidsmakers inspireren met praktische tips, trucs, voorbeelden, oplossingen en af en toe wat bezinning en verdieping. <https://martijnschut.blog/>

Investeren in jezelf is investeren in de ander

Schouders Eronder is een samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG

